

УДК37.018.43:81'243.04

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-2-55>**Ірина ОЗАРЧУК,***orcid.org/0000-0002-8722-9160*

асистент кафедри іноземних мов

Національного університету водного господарства та природокористування

(Рівне, Україна) *ozarchukirina@gmail.com***Євгенія КОСТИК,***orcid.org/0000-0002-7611-0770*

кандидат педагогічних наук, доцент,

заступник завідувача кафедри іноземної філології, перекладу

та методики навчання з наукової роботи

Університету Григорія Сковороди в Переяславі

(Переяслав, Київська область, Україна) *kostyk30@meta.ua*

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ЗВО

Стаття присвячена аналізу та обґрунтуванню важливості формування іношомовного освітнього середовища в закладах вищої освіти. Мета дослідження полягає в установленні цілей формування іношомовного освітнього середовища, таких як підвищення рівня мовної компетенції студентів, покращення міжкультурного спілкування тощо. Автори трактують іношомовне освітнє середовище як атмосферу або контекст, де освітній процес відбувається іноземною мовою та із залученням іноземних студентів та викладачів. Актуальність теми статті підтверджується зростанням кількості студентів, які шукають можливості для навчання за кордоном, а також збільшенням кількості іноземних студентів, які обирають університети України. На думку авторів статті, розуміння та розвиток іношомовного освітнього середовища стає важливою складовою стратегії університетів для забезпечення якісної освіти та готовності студентів до сучасних викликів глобалізованого світу. Зокрема, у статті розглядаються важливі аспекти такого середовища, включаючи розвиток мовних навичок студентів, міжкультурне розуміння, підготовку до роботи у глобальному середовищі, стимулювання міжнародних зв'язків та підвищення привабливості університету для іноземних здобувачів вищої освіти та викладачів. Детально аналізуються можливі переваги та виклики, що супроводжують процес формування іношомовного освітнього середовища, а також надаються рекомендації для успішної реалізації цієї стратегії у закладах вищої освіти. Висновки статті спрямовані на підтримку та поширення практики формування іношомовного середовища в університетському освітньому процесі з метою покращення якості освіти та підготовки студентів до викликів глобалізації.

Ключові слова: міжнародна мобільність, міжнародна студентська спільнота, глобальне навчання, міжнародний обмін, інтеркультурне спілкування.

Iryna OZARCHUK,*orcid.org/0000-0002-8722-9160*

Assistant at the Department of Foreign Languages

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

(Rivne, Ukraine) *ozarchukirina@gmail.com***Yevheniia KOSTYK,***orcid.org/0000-0002-7611-0770*

PhD in Pedagogy, Associate Professor,

Deputy Head of the Department of Foreign Philology, Translation

and Methods of Teaching for Scientific Work

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

(Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine) *kostyk30@meta.ua*

FORMATION OF A FOREIGN LANGUAGE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE CONTEXT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article is devoted to the analysis and justification of the importance of forming a foreign language educational environment in higher education institutions. The purpose of the study is to establish the goals of forming a foreign language educational environment, such as raising the level of students' language competence, improving intercultural communication, etc. The authors interpret the foreign language educational environment as an atmosphere or context where the educational process takes place in a foreign language and with the involvement of foreign students and teachers. The relevance of the article's topic is confirmed by the growing number of students seeking opportunities to study abroad, as well as the increasing number of foreign students choosing Ukrainian universities. According to the authors, understanding and developing a foreign language educational environment is becoming an important component of the university strategy to ensure quality education and student readiness for the modern challenges of the globalized world. In particular, the article discusses the key aspects of such an environment, including the development of students' language skills, intercultural understanding, preparation for work in a global environment, stimulation of international relations and increasing the attractiveness of the university for foreign students and teachers. The possible benefits and challenges of creating a foreign language educational environment are analyzed in detail, and recommendations for the successful implementation of this strategy in higher education institutions are provided. The conclusions of the article are aimed at supporting and disseminating the practice of forming a foreign language environment in the university educational process in order to improve the quality of education and prepare students for the challenges of globalization.

Key words: international mobility, international student community, global learning, international exchange, intercultural communication.

Постановка проблеми. Протягом останніх років увага науковців з усього світу зосереджена на темі освітнього середовища та освітнього простору. Варіативність підходів до цієї проблематики свідчить про її складність і багатогранність. Один з провідних та найбільш комплексних проєктів у цій галузі – ініціатива ОЕСР «Інноваційні навчальні середовища» (Innovative Learning, 2006), яка пропонувала різноманітні підходи до формування та оцінювання освітнього простору. Зазначена розвідка все ще перебуває на етапі початкових досліджень, і, на жаль, значна увага приділяється в основному аспектам будівель, залишаючи осторонь взаємодію простору та педагогічної практики. Наукова спільнота вже створила значну кількість спеціалізованих досліджень, присвячених оцінюванню освітнього простору. Аналіз таких систем, який представлений у роботі Клевленд та Фішер (Cleveland & Fisher, 2014), підкреслює різноманітність підходів до визначення принципів та критеріїв оцінювання, а також розробки відповідних інструментів. Важливим є подальше дослідження процесів, що відбуваються в аудиторії, з активною участю як вчителів, так і учнів, як підкреслює Ульріке Штадлер-Альтман (Stadler-Altmann, 2015: 253).

Очевидно, що формування іншомовного освітнього середовища в умовах закладів вищої освіти є актуальною та важливою проблемою у сучасному світі. На тлі процесів глобалізації та інтернаціоналізації, а також зростаючої потреби взаєморозуміння між різними культурами та мовами, створення сприятливого іншомовного середовища стає необхідністю для успішної освіти та

кар'єрного зростання майбутніх фахівців. Інакше кажучи, у сучасному глобалізованому світі іншомовне освітнє середовище в університетах стає все більш важливим для підготовки студентів до успішної кар'єри та життя в міжнародному співтоваристві. Однак виникають численні проблеми, які ускладнюють процес формування такого середовища в умовах закладів вищої освіти.

По-перше, існує проблема недостатнього рівня мовної компетенції студентів, яка перешкоджає їхній повноцінній взаємодії з іноземними студентами та викладачами. Недоліки у мовній підготовці можуть обмежувати можливості академічного і культурного обміну, а також впливати на якість навчання та досягнення студентів.

По-друге, постає питання недостатньої кількості міжнародних програм і ініціатив, спрямованих на створення міжкультурного середовища та забезпечення взаємодії між студентами та викладачами з різних країн. Відсутність таких програм може ускладнювати процес адаптації іноземних студентів та їхнє інтегрування в студентське середовище.

По-третє, слід наголосити на відсутності ефективних стратегій та методів розвитку іншомовного освітнього середовища в ЗВО. Відсутність відповідної методології може ускладнювати процес реалізації міжнародних програм та знижувати їхню ефективність.

Отже, вирішення цих проблем вимагає системного підходу до формування іншомовного освітнього середовища в умовах ЗВО, розробки ефективних стратегій та методів, а також залучення ресурсів для підвищення рівня мовної компетенції.

ції та розвитку міжкультурного спілкування студентів та викладачів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує важливі напрямки студіювань, а також новаторські підходи та потенційні перспективи розвитку іншомовного освітнього середовища в умовах закладів вищої освіти. Дослідження О. Чиханцової (2015) містить важливі відомості щодо впливу іншомовного спілкування на студентів немовних закладів вищої освіти. Актуальність цієї розвідки полягає у врахуванні важливості іншомовного середовища для студентів, які вивчають іноземні мови. Р. Олексенко та Ю. Васюк (2017) студіюють зміни в освітньому середовищі та їхній вплив на особистісний розвиток студентів та їхнє сприйняття іншомовного навчання. Робота Д. Бінецької (2016) присвячена методам формування дослідницьких вмій студентів в умовах іншомовного середовища в університетському навчанні. Н. Школяр (2021) досліджує вплив освітнього середовища на готовність студентів до іншомовного спілкування. Монографія «Компетентісно зорієнтована освіта: якісні виміри» (2015) містить огляд сучасних підходів до компетентісно орієнтованої освіти, що важливо для розуміння методів формування іншомовного середовища в ЗВО. О. Котенко (2015) аналізує тенденції у сфері іншомовної освіти педагога, що є також корисним для розуміння контексту формування іншомовного середовища в університетському навчанні. Дослідження О. Скоробагатої «Теоретичні засади формування вторинної мовної особистості вчителя іноземних мов у процесі фахової підготовки» (2016) має значний вплив на розуміння процесу підготовки вчителів іноземних мов та формування їхньої мовної компетентності. Робота містить теоретичний аналіз, що відображає основні принципи і методи формування вторинної мовної особистості вчителя іноземних мов.

Попри значний науковий доробок стосовно покращення освітнього середовища, це питання потребує подальших розвідок у контексті інтеграції України у глобальний освітній простір.

Мета дослідження полягає в установленні цілей формування іншомовного освітнього середовища, таких як підвищення рівня мовної компетентності студентів та покращення міжкультурного спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Іншомовне освітнє середовище – це атмосфера або контекст, де освітній процес відбувається на іншій мові, ніж рідна мова здобувачів освіти або викладачів. Це може охоплювати будь-який рівень

освіти, від дошкільної освіти до вищої освіти. Основна мета іншомовного освітнього середовища – створити умови, в яких здобувачі освіти можуть ефективно навчатися, розвиватися та спілкуватися іноземною мовою. Іншомовне освітнє середовище допомагає створити умови для досконалішого вивчення мови, підвищує міжкультурне розуміння та розвиває міжнародні зв'язки університету.

Необхідно зазначити, що формування іншомовного освітнього середовища у вищій освіті невід'ємно пов'язане з наявністю відповідних ресурсів, що забезпечують доступ до іншомовних матеріалів, інтерактивних платформ та комунікаційних засобів. Серед таких ресурсів можна виокремити міжнародні бібліотеки, які надають можливість студентам та викладачам користуватися літературою, журналами та дослідницькими роботами з різних країн світу. Крім того, важливим елементом є доступ до віртуальних курсів, які дозволяють студентам вивчати іноземні мови та спеціалізовані предмети у форматі онлайн-навчання.

У сучасному світі, де технології активно перетинаються з освітою, доступ до віртуальних курсів постає важливим елементом освітнього процесу. Особливо важливим є його використання для вивчення іноземних мов та спеціалізованих предметів у форматі онлайн-навчання. Онлайн-курси з іноземних мов дозволяють студентам не лише отримувати нові знання, а й вдосконалювати свої комунікативні навички, навчитися спілкуватися в інтернаціональному середовищі, а також збагачувати свій культурний багаж через вивчення мовних особливостей та традицій інших країн. Такі курси зі спеціалізованих предметів також мають величезне значення для студентів, оскільки вони дозволяють отримувати актуальні знання в потрібній сфері без обмежень часу та простору, що особливо актуально в умовах швидкої зміни технологій та вимог ринку праці. Завдяки доступу до віртуальних курсів, студенти можуть навчатися від провідних експертів у своїй галузі, отримуючи оновлені знання та навички, які необхідні для успішної кар'єри. Однак для максимізації їх потенціалу необхідно вирішувати виклики, пов'язані з організацією навчання та забезпеченням доступності для всіх категорій студентів.

Мовні лабораторії є ще одним ефективним засобом створення іншомовного середовища, де студенти можуть практикувати мовні навички та спілкуватися з носіями мови за допомогою сучасних технологій. Лабораторії забезпечують студентам можливість практикувати мовні нави-

чки та встановлювати комунікацію з носіями мови, використовуючи передові технології. Мовні лабораторії стають місцем, де студенти можуть взаємодіяти з мовним матеріалом у зручний для них спосіб. Сучасні технології, використовувані у цих лабораторіях, дозволяють студентам не лише слухати та читати, а й взаємодіяти з мовним контентом, що збагачує їх мовний досвід та розвиває навички мовлення.

Однією із важливих переваг мовних лабораторій є їх здатність створювати імерсивне мовне середовище. Завдяки використанню аудіо, відео та інтерактивних матеріалів, студенти занурюються в мовну атмосферу, що дозволяє їм відчувати себе, ніби вони перебувають у країні, де вивчається мова. Це сприяє активізації навичок розуміння мови та адаптації до різноманітних мовних ситуацій. Крім того, мовні лабораторії забезпечують можливість студентам спілкуватися з носіями мови через відеоконференції, інтерактивні вправи або спеціальні платформи для обміну мовленнєвими навичками. Такий досвід спілкування є непересічною можливістю для студентів удосконалити свої мовні вміння та отримати практичний досвід використання мови у реальних ситуаціях.

Отже, мовні лабораторії відіграють суттєву роль у формуванні іншомовного середовища для студентів. Завдяки їм, студенти отримують можливість не лише вивчати мови, але і практикувати їх у віртуальному середовищі, що сприяє їхньому мовному розвитку та підготовці до міжнародного спілкування. Усі ці ресурси сприяють активному вивченню мови та поглибленню знань у міжнародному контексті, що сприяє інтеграції у глобальне освітнє середовище.

Другий аспект включає створення сприятливого іншомовного освітнього середовища безпосередньо в межах закладу вищої освіти. Це вимагає впровадження різноманітних заходів, спрямованих на підтримку іншомовного навчання та міжнародного спілкування серед студентської та академічної спільноти. Одним з таких заходів є організація мовних клубів, де студенти мають можливість практикувати мову, спілкуючись один з одним або з носіями мови. Це створює навчальне середовище, де студенти можуть вільно вдосконалити свої мовні навички та поглиблювати розуміння інших культур. Крім того, організація міжнародних конференцій та семінарів у міжнародному форматі є важливим кроком у створенні іншомовного освітнього середовища.

Такі заходи надають можливості студентам та викладачам обмінюватися ідеями та досвідом з представниками інших країн, розширюючи свої

знання та розуміння на міжнародному рівні. Підтримка обміну студентами та викладачами з іноземних країн є важливим аспектом створення іншомовного середовища. Програми обміну, міжнародні стажування та співпраця з іноземними закладами освіти сприяють поглибленню міжнародного спілкування та взаєморозуміння.

При цьому важливо систематично впроваджувати іншомовне навчання та комунікацію в освітній процес, використовуючи інтерактивні методи, що сприяють активній взаємодії та обміну думками іншою мовою, що потребує застосування новітніх технологій та інноваційних методик, спрямованих на залучення студентів до активного вивчення мови та культури. Наприклад, можливість використання відеоуроків, мультимедійних презентацій, вебінарів та онлайн-курсів дозволяє студентам отримувати доступ до різноманітних матеріалів для вивчення іноземної мови та культури, забезпечуючи їм можливість вдосконалити свої мовні навички у зручний для них час та темп. Також важливо використовувати інтерактивні вправи, рольові ігри, дискусії та проекти, які стимулюють студентів до активного спілкування та взаємодії іноземною мовою.

Впровадження інтерактивних методів навчання допомагає зробити процес вивчення мови більш захопливим та ефективним, а також сприяє розвитку комунікативних навичок та міжкультурного розуміння. Зазначені підходи допомагають створити захоплювальну та інноваційну навчальну атмосферу, яка сприяє успішному вивченню іноземної мови та розширенню світогляду студентів. Загалом, формування іншомовного освітнього середовища в ЗВО є складним та багатогранним процесом, який вимагає комплексного підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін, але він важливий для розвитку міжнародної співпраці, підвищення культурного рівня студентів та підготовки їх до успішного функціонування в глобальному суспільстві, тому необхідно чітко сформулювати цілі іншомовного освітнього середовища. На нашу думку, ці цілі можуть бути різноманітними і залежати від конкретних стратегій установи:

1. *Підвищення рівня мовної компетенції студентів.* Підвищення рівня мовної компетенції студентів є однією з найважливіших цілей іншомовного освітнього середовища. Розвиток мовних навичок студентів у таких аспектах, як читання, письмо, слухання та усне мовлення, є критичним для досягнення цієї мети. Читання в іншомовному освітньому середовищі сприяє розвитку розуміння письмових матеріалів, розширює словниковий запас та розвиває навички аналізу текстів.

Відмінність між письмом та усним мовленням полягає в специфічних вимогах до організації мовлення та використанні граматичних структур.

Важливо розвивати як письмові навички, що включають написання різноманітних текстів, так і усне мовлення, що передбачає вміння ефективно та логічно висловлювати свої думки та ідеї в усній формі. Уміння слухати є однією з важливих складових комунікативної компетенції. В іншомовному освітньому середовищі слухання допомагає студентам розвивати здатність сприймати інформацію, адаптувати своє мислення до різноманітних мовних контекстів та встановлювати ефективний контакт з мовцями іншої мови.

Таким чином, підвищення рівня мовної компетенції студентів передбачає систематичний розвиток навичок читання, письма, слухання та усного мовлення в контексті іншомовного освітнього середовища.

2. Створення міжкультурного розуміння. Формування іншомовного освітнього середовища в університетському контексті постає важливим аспектом сучасної освітньої парадигми. Цей процес має потенціал сприяти не лише засвоєнню іноземної мови, але й формуванню розуміння та поваги до різноманітних культурних контекстів. Реалізація іншомовного освітнього середовища сприяє створенню атмосфери, де студенти та викладачі мають можливість взаємодіяти з представниками різних культур, обмінюватися думками та досвідом, що сприяє не лише поглибленню мовної компетенції, але й розвитку міжкультурної гармонії та співпраці. Перетин інтернаціональних мовних та культурних меж університетського середовища створює плідний ґрунт для вироблення толерантності, культурного розмаїття та глобальної свідомості. Такий підхід не лише сприяє активізації міжнародних зв'язків в освітній сфері, але й формує освічену та відкритую до нових ідей громадянську особистість, яка готова до конструктивного співробітництва в глобальному світі.

3. Розвиток міжнародних зв'язків. Формування іншомовного освітнього середовища в університетському контексті може сприяти розширенню розуміння та поваги до різноманітних культур, що сприяє міжкультурній гармонії та співпраці та є важливими аспектами в сучасному глобалізованому світі. Підтримка іншомовного середовища допомагає у створенні платформи для активної взаємодії між представниками різних культур та націй у навчальному середовищі. Такий підхід сприяє розвитку толерантності, взаєморозуміння та відкритості до нових ідей і поглядів. З огляду

на це, університет стає центром, який сприяє не лише академічному зростанню, а й формуванню глобальних громадян, здатних ефективно працювати у світовому співтоваристві.

4. Підготовка студентів до глобального ринку праці. Розвиток іншомовного освітнього середовища в університетах може мати значущий вплив на підготовку студентів до роботи у глобальному середовищі. У сучасному світі, де міжнародна співпраця та міжкультурне взаєморозуміння стають важливими складовими успішної кар'єри, вміння спілкуватися та працювати в міжнародних командах має вагомим значенням.

Іншомовне освітнє середовище надає студентам можливість не лише вдосконалити свої мовні навички, але й здобути досвід міжкультурного спілкування та співпраці. Вони навчаються пристосовуватися до різноманітних культурних контекстів, розвивають гнучкість та емпатію, що є важливими якостями у міжнародному професійному середовищі.

Таким чином, розвиток іншомовного освітнього середовища у вищій освіті не лише сприяє академічному розвитку студентів, а й готує їх до успішної кар'єри в глобальному світі, де співпраця та взаєморозуміння перетворюються на важливі чинники успіху.

5. Підвищення привабливості університету для іноземних студентів і викладачів. Створення іншомовного освітнього середовища у вищій освіті може мати значний вплив на привабливість університету для іноземних студентів і викладачів, що може відобразитися в збільшенні різноманітності інтелектуального середовища та сприяти підвищенню престижу та міжнародного рейтингу закладу вищої освіти. Залучення іноземних студентів та викладачів з різних країн сприяє культурній різноманітності та інтелектуальному обміну ідеями, що збагачує навчальне середовище.

Отже, ціль створення іншомовного освітнього середовища може варіюватися залежно від специфіки та потреб конкретного університету. Деякі заклади вищої освіти можуть прагнути залучити більше іноземних студентів для збільшення міжнародного впливу та розширення культурного обміну, тоді як інші можуть фокусуватися на привабливості для іноземних викладачів для покращення якості навчання та дослідницької роботи. Реалізація цих цілей сприятиме формуванню більш глобального, різноманітного та культурно насиченого освітнього середовища в університеті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Створення іншомовного освітнього середовища в університетах відіграє вирішальну роль

у підготовці студентів до успішної адаптації та роботи в глобалізованому світі. Наші дослідження підтверджують, що формування такого середовища сприяє підвищенню рівня мовної компетенції, розвитку міжкультурного розуміння, стимулює міжнародні зв'язки та зростання привабливості університету для іноземних студентів та викладачів.

Для подальшого розвитку цієї галузі наукових досліджень рекомендується зосередитися на таких аспектах: вивчення впливу іншомовного освітнього середовища на академічні досягнення студентів; ефективність стратегій інтеграції іншо-

мовного освітнього середовища в освітній процес; методи і підходи до впровадження іншомовного середовища у навчальну програму з метою визначення найбільш ефективних практик; вплив іншомовного освітнього середовища на культурну та соціальну адаптацію студентів; роль викладачів у формуванні іншомовного освітнього середовища. Додаткові дослідження у цих напрямках дозволять отримати глибше розуміння ефективних стратегій формування іншомовного освітнього середовища та його впливу на університетську спільноту та академічні досягнення студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бінецька Д. Освітнє середовище університету як засіб формування дослідницьких умінь майбутніх учителів іноземних мов. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2016. № 1(52). С. 16–20.
2. Компетентнісно зорієнтована освіта: якісні виміри: моногр.; редкол. Огнев'юк В. О. й ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 368 с.
3. Котенко О. В. Сучасні тенденції розвитку системи іншомовної освіти педагога в Україні. Іншомовна освіта педагога: виклики, проблеми, перспективи: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 5 листоп. 2015 р. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. С. 3–11.
4. Олексенко Р. І., Васиук Ю. А. Особистість в освітньому середовищі, яке динамічно трансформується. Філософські обрії. 2017. Вип. 37. С. 124–135.
5. Скоробагата О. М. Теоретичні засади формування вторинної мовної особистості вчителя іноземних мов у процесі фахової підготовки. Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки». 2016. Вип. 18. С. 321–328.
6. Чиханцова О. А. Значення іншомовного професійного спілкування для студентів немовних ВНЗ. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. 2015. № 12(14). С. 127–141.
7. Школяр Н. В. Освітнє середовище ЗВО як фактор формування готовності студентів до професійно орієнтованого іншомовного спілкування. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 76, т. 3. С. 65–70.
8. Cleveland B., Fisher K. The Evaluation of Physical Learning Environments: A Critical Review of the Literature. Learning Environments Research. 2014. № 17. Pp. 1–28.
9. Innovative Learning Environments. URL: <http://www.oecd.org/education/cei/innovativelearningenvironments.html>
10. Stadler-Altman, Ulrike. Learning Environment: The Influence of School and Classroom Space on Education. The Routledge International Handbook of Social Psychology of the Classroom., ed. by C. Rubie-Davies, J. M. Stephens, and P. Watson. Routledge. 2015. Pp. 252–262.

REFERENCES

1. Binetska D. (2016). Osvitnie seredovyshche universytetu yak zasib formuvannia doslidnytskykh umin maibutnykh uchyteliv inozemnykh mov [Educational environment of the university as a means of forming research skills of future foreign language teachers]. Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky – Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University. Pedagogical Sciences, 1(52), 16–20 [in Ukrainian].
2. Kompetentnisno zoriientovana osvita: yakisni vymiry [Competency-based education: qualitative dimensions]. Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka [in Ukrainian].
3. Kotenko O. V. (2015). Suchasni tendentsii rozvytku systemy inshomovnoi osvity pedahoha v Ukraini [Modern trends in the development of the system of foreign language teacher education in Ukraine]. Inshomovna osvita pedahoha: vyklyky, problemy, perspektyvy: mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 5 lystop. 2015 r. Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 3–11 [in Ukrainian].
4. Oleksenko R. I., Vasiuk Yu. A. (2017). Osobystist v osvitnomu seredovyshchi, yake dynamichno transformuietsia [Personality in a dynamically transforming educational environment]. Filosofski obrii – Philosophical horizons, 37, 124–35 [in Ukrainian].
5. Skorobahata O. M. (2016). Teoretychni zasady formuvannia vtorynnoi movnoi osobystosti vchytelia inozemnykh mov u protsesi fakhovoi pidhotovky [Theoretical foundations of the formation of the secondary language personality of a foreign language teacher in the process of professional training]. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Seriiia “Pedagogichni nauky” – The origins of pedagogical skill. Series “Pedagogical Sciences”, 18, 321–328 [in Ukrainian].
6. Chykhantsova O. A. (2015). Znachennia inshomovnoho profesiinoho spilkuvannia dlia studentiv nemovnykh VNZ [The importance of foreign language professional communication for students of non-language universities]. Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymy potrebamy: zb. nauk. prats – Actual problems of education and upbringing of people with special needs: a collection of scientific works, 12(14), 127–141 [in Ukrainian].

-
7. Shkoliar N. V. (2021). Osvitnie seredovyshche ZVO yak faktor formuvannia hotovnosti studentiv do profesiino orientovanoho inshomovnoho spilkuvannia [Educational environment of a higher education institution as a factor in the formation of students' readiness for professionally oriented foreign language communication]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools*, 76, 3, 65–70 [in Ukrainian].
 8. Cleveland B., Fisher K. (2014). The Evaluation of Physical Learning Environments: A Critical Review of the Literature. *Learning Environments Research*, 17, 1–28.
 9. Innovative Learning Environments. URL: <http://www.oecd.org/education/cei/innovativelearningenvironments.html>
 10. Stadler-Altmann, Ulrike (2015). Learning Environment: The Influence of School and Classroom Space on Education. *The Routledge International Handbook of Social Psychology of the Classroom.*, ed. by C. Rubie-Davies, J. M. Stephens, and P. Watson. Routledge, 252–262.